УДК 373.2.091.3:001.895
DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-1-38

Юлія ВОЛИНЕЦЬ,
orcid.org/0000-0002-3849-0821
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри дошкільної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна) y.volynets@kubg.edu.ua

Надія СТАДНІК,
orcid.org/0000-0002-2619-4419
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри педагогіки і психології
дошкільної та початкової освіти
Комунального закладу Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»
(Біла Церква, Київська область, Україна)
stadniknadiia@pedcollege.kiev.ua

Тетяна ПАНЧЕНКО,
orcid.org/0000-0002-5010-652X
кандидат психологічних наук,
завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти
Комунального закладу Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»
(Біла Церква, Київська область, Україна) panchtanya@ukr.net

МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлюється та теоретично обґрунтовується проблема методичного супроводу впровадження інновацій у закладах дошкільної освіти. Розкриті такі основні поняття дослідження, як: методичний супровід, інновації та інноваційні технології, етапи інновацій (діагностичний, консультативно-просвітницький, корекційно-розвивальний). Важливим методичним аспектом впровадження інновацій є готовність вихователя закладу дошкільної освіти до інноваційної діяльності, який має бути вмотивованим до участі в інноваційній діяльності, вміти самооцінювати свої можливості, бути творчою особистістю, педагогом-дослідником, вміти рефлексувати. У статті розкриті сучасні інноваційні технології, основна мета методичної роботи державного закладу дошкільної освіти. Дошкільна освіта є першою ланкою в становленні та розвитку дитини, як особистості. Саме тому, дошкільна освіта є фундаментом освітньої системи країни і має велике соціально-економічне значення, яке обумовлюється необхідністю комплексної реалізації програми розвитку дітей дошкільного віку. Подані форми методичного супроводу (консультування, семінари, семінари-практикуми, коучинг, майстер-класи, «круглі столи», педагогічні читання, ділові ігри – ці форми методичного супроводу виходять на новий етап з використанням ІКТ. Такі платформи як Zoom, Google Meet, Skype тощо дозволяють організувати інформативний методичний захід не тільки індивідуально для одного педагога, а й для групи вихователів, що потребують допомоги у вирішенні педагогічних проблем в режимі онлайн-конференції). У діяльності вихователів дошкільної освіти особливо важливу роль має їх ініціатива і винахідливість, творчий підхід і прагнення до розробки й впровадження змін, цікавих ідей спрямованих на освітній процес та їх практична реалізація, а також умов, які створює для своїх працівників керівник закладу дошкільної освіти для здійснення інноваційної діяльності.

Ключові слова: *готовність дошкільного педагога до інноваційних технологій, вихователі дошкільної освіти, заклади дошкільної освіти, інновація, інноваційні технології навчання, методичний супровід.*

Yulia VOLYNETS,
orcid.org/0000-0002-3849-0821
Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Preschool Education
Borys Grinchenko Kyiv University
(Kyiv, Ukraine) y.volynets@kubg.edu.ua

Nadiia STADNIK,
orcid.org/0000-0002-2619-4419
Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Pedagogy and Psychology
of Preschool and Primary Education
Communal Institution of the Kyiv Regional Council
"Bila Tserkva Humanitarian and Pedagogical Professional College"
(Bila Tserkva, Kyiv region, Ukraine) stadniknadiia@pedcollege.kiev.ua

Tetyana PANCHENKO,
orcid.org/0000-0002-5010-652X
Candidate of Psychological Sciences,
Head of the Department of Pedagogy and Psychology
of Preschool and Primary Education
Communal Institution of the Kyiv Regional Council
"Bila Tserkva Humanitarian and Pedagogical Professional College"
(Bila Tserkva, Kyiv region, Ukraine) panchtanya@ukr.net

METHODOLOGICAL SUPPORT FOR THE IMPLEMENTATION OF INNOVATIONS IN THE INSTITUTE OF PRESCHOOL EDUCATION

The article highlights and theoretically substantiates the problem of methodical support for introducing innovations in preschool education institutions. Such basic research concepts as methodical support, innovations, innovative technologies, and stages of innovations (diagnostic, consultative-educational, corrective-developmental) are revealed. An important methodical aspect of the introduction of innovations is the readiness of the preschool teacher for innovative activities, who must be motivated to participate in innovative activities, be able to self-assess their capabilities, be a creative person, a teacher-researcher, and be able to reflect. The article discloses modern innovative technologies, the main goal of the methodical work of the state preschool education institution. Preschool education is the first link in the formation and development of a child as an individual. That is why preschool education is the foundation of the educational system of the country and has great socio-economic importance, which is determined by the need for comprehensive implementation of the development program for preschool children. Presented forms of methodical support (consulting, seminars, workshops, coaching, master classes, «round tables», pedagogical readings, business games – these forms of methodical support reach a new stage with the use of ICT. Such platforms as Zoom, Google Meet, Skype, etc. allow one to organize an informative methodical event not only individually for one teacher but also for a group of educators who need help in solving pedagogical problems in online conference mode). In the activities of preschool educators, their initiative and ingenuity, creative approach and desire to develop and implement changes, interesting ideas aimed at the educational process and their practical implementation, as well as the conditions which the head of the preschool educational institution creates for his employees to carry out innovative activities.

Key words: *preschool teacher's readiness for innovative technologies, preschool teachers, preschool education institutions, innovation, innovative learning technologies, methodical support.*

Постановка проблеми. На теперішньому етапі у дошкільній педагогіці відбувається низка оновлюючих процесів: оновлення, збагачення змісту освіти; запровадження сучасних підходів до організації роботи з дітьми дошкільного віку; запровадження інновацій різного рівня. Нагальні вимоги до сучасних освітніх установ були сформульовані в Законі України «Про освіту» та конкретизовані в національній доктрині освіти, де виділено одне з головних завдань – стимулювання та розвиток інноваційних процесів. Інновації в освіті пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. Відтак, характерною ознакою сучасної педагогіки постає інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому (Дубасенюк, 2014).

Аналіз досліджень. Формування готовності педагогів до інноваційної діяльності висвітлили у своїх працях І. Бех, В. Бондар, Л. Ващенко,

І. Дичківська, В. Загвязинський, М. Лещенко, В. Огнев'юк, О. Савченко, І. Підласий, Л. Хоружа тощо. Проблемі впровадження інноваційних технологій навчання в закладах дошкільної освіти присвятили свої дослідження Л. Артемова, А. Богуш, Ю. Волинець, Л. Зданевич, О. Коваленко, Л. Козак, Т. Панченко, О. Половіна, Т. Поніманська, Т. Пономаренко, Н. Стаднік, О. Таран та інші.

Актуальність проблеми, відсутність її цілісного дослідження у сучасній науці та потреби практики зумовили вибір теми статті «Методичний супровід впровадження інновацій у заклад дошкільної освіти».

Мета статті – розкрити теоретичні основи проблеми методичного супроводу впровадження інновацій у закладах дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Актуальність інновації полягає в тому що, передбачуване нововведення має максимально відповідати потребам закладу дошкільної освіти, політиці держави у справі освітньої діяльності дітей дошкільного віку. Актуальність визначається також рівнем значущості тієї проблеми, на розв'язання якої спрямоване нововведення.

У роботі з педагогічними кадрами, які запроваджуватимуть інновації, необхідно враховувати: складність нововведення; реальні здібності та готовність педагогічного колективу до реалізації; необхідність додаткової підготовки вихователів, фахівців (спеціалістів), членів творчої групи.

Погоджуємося з науковцями, які визначають, поняття «інновація» з англійського слова «Innovation», що означає «нововведення», «новина», «новаторство»; також «інновації» – це ідеї, процеси, засоби і результати, взяті в єдності якісного вдосконалення педагогічної системи (Калуська, Отрощенко, 2013). Інноваційні технології навчання мають за мету прищепити дошкільним педагогам дослідницькі уміння та сформувати активну, ініціативну, відповідальну та творчу особистість. У діяльності вихователів дошкільної освіти особливо важливу роль має їх ініціатива і винахідливість, творчий підхід і прагнення до розробки й впровадження змін, цікавих ідей спрямованих на освітній процес та їх практична реалізація, а також умов, які створює для своїх працівників керівник закладу дошкільної освіти для здійснення інноваційної діяльності. У своїй роботі ми послуговуємося баченням І. Дичківської, яка зазначає, що «інновація – це нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях» (Дичківська, 2015).

Не всі наслідки інноваційного процесу можуть бути прогнозовані. Уникнути багатьох помилок і упущень ще на рівні проекту або моделі допоможе складання аналітичного обґрунтування та інноваційної програми. Цілі й завдання інновацій визначають на основі ретельного аналізу поточної обстановки в дитячому садку, з одного боку, і прогнозів його розвитку з другого. Обрані цілі й завдання треба узгодити з усіма членами колективу. Вони мають бути реалістичні, адаптовані (пристосовані) до нових умов. У плануванні потрібно враховувати рівень мотивації педагогів, забезпечити стимулювання, передбачити контроль. Основну частину дій щодо впровадження інновацій і врахування кінцевого результату обговорюють колегіально. Найважливіші заходи інноваційної діяльності розробляють груповим методом. Дії, що випливають із окреслених цілей і завдань мають вирішувати питання: чого треба досягти? Що зробити? Необхідно обміркувати доцільність заходів, постійно перевіряти їх як індивідуально, так і колективно (Калуська, Отрощенко, 2013: 9) .

Результатом інноваційних процесів в закладі дошкільної освіти є використання нововведень, як теоретичних, так і практичних. Уведення інновацій має на увазі, як правило, перехід на нову комплексну програму, або поява пріоритетного напрямку (ЗДО з фізкультурно-оздоровчим напрямком і художньо-естетичним тощо) (Волинець, Дорохова, 2021).

Перед тим як починати впроваджувати ту чи іншу інноваційну технологію в галузі дошкільної освіти, необхідно провести діагностичні дослідження, щодо ставлення колективу закладу дошкільної освіти до впровадження конкретної технології, необхідність її впровадження та спрогнозувати результати впровадження. І тільки після цього потрібно затверджувати рішення щодо впровадження.

Методична робота в сучасному державному ЗДО має бути спрямована на підвищення професійної компетентності дошкільного педагога, а також формування дослідницьких умінь, орієнтування в інформаційному просторі, володіння ІКТ. Безсумнівно, методична робота в освітньому процесі ЗДО повинна бути орієнтована на досягнення і підтримання високої якості освітнього процесу, заснованого на сучасній педагогічній парадигмі, новому педагогічному мисленні, індивідуальному стилі професійної діяльності дошкільного педагога, сучасних педагогічних технологіях (інноваційні технології та методики в галузі дошкіль-

ної освіти: «Спадщина С. Русової («Український дитячий садок»); «Педагогіка М. Монтессорі («Будинок вільної дитини»); «Вальдорфська педагогіка («Вальдорфський дитячий садок»); «Система освіти «Довкілля»; «Діагностична методика Т.О. Піроженко «Мовленнєве зростання дошкільника»; «Технологія фізичного виховання дітей М. Єфименка («Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей»); «Технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера. Теорія розв'язання винахідницьких завдань»; «Методика використання схем-моделей для навчання дітей описових розповідей»; «Особистісний розвиток дитини засобами взаємодії різних видів мистецтва»; «Художній розвиток дітей дошкільного віку в педагогічному процесі закладу дошкільної освіти»; «Технологія психолого-педагогічного проектування»; «Спадщина В. Сухомлинського»; «Методика навчання дітей читання М. Зайцева»; «Методика навчання дітей раннього віку Г. Домана»; «Розвивальні ігри Нікітіних: кубики, гра типу «Танграм»; «Педагогіка Ш. Амонашвілі»; «Читання за методикою Л. Шелестової»; «Блоки З. Д'єнєша», «Методика Дж. Кюїзенера (логіко-математична діяльність дошкільника)»; «Ігромастер» М. Шутя тощо) (Волинець, Дорохова, 2021).

Основною метою методичної роботи закладу дошкільної освіти є досягнення високої ефективності освітнього процесу шляхом розширення професійно-педагогічного кругозору і реалізації творчого потенціалу всіх дошкільних педагогів. Найбільш ефективними в методичній роботі з педагогічним колективом вважаємо такі інноваційні технології навчання, як: інтерактивний метод, технологія саморозвитку, проєктна діяльність педагогів тощо. Запроваджені методи роботи з педагогічним колективом спонукають дошкільних педагогів до прояву творчості, їх ініціативності, самовдосконалення, вміння постійно вчитися, досягати спільних цілей ЗДО (Волинець, Дорохова, 2021). Консультування, семінари, семінари-практикуми, коучинг, майстер-класи, «круглі столи», педагогічні читання, ділові ігри – це форми методичного супроводу, які виходять на новий етап з використанням ІКТ. Такі платформи як Zoom, GoogleMeet, Skype тощо дозволяють організувати інформативний методичний захід не тільки індивідуально для одного педагога, а й для групи вихователів, що потребують допомоги у вирішенні педагогічних проблем в режимі онлайн-конференції. Використання колаборативних онлайн інструментів дозволяє зробити такий захід інтерактивним. Віртуальна дошка Padlet є незамінним помічником для обміну ідеями між учасниками методичного заходу в режимі реального часу, сервіси для створення інфографіки (Canva, Pictochart) дозволять створити яскравий наочний матеріал. Наприклад, для вирішення поставлених завдань під час «мозкового штурму» в режимі онлайн можна використати діаграму Ішікави (діаграма «риб'ячої кістки»), де кожен з педагогів наочно зможе простежити причинно-наслідковий зв'язок вирішення педагогічної проблеми (Коваленко, Босюк, 2021).

Ми погоджуємося з дослідницею Т. Пономаренко, що «ефективними способами реалізації функцій управління нововведеннями визначаються формування банку інновацій; використання методики узгодження мети інноваційної діяльності кожного педагога й педагогічного колективу; виявлення відношення членів колективу до інновацій; підвищення мотивації педагогів до інноваційної діяльності; попередження виникнення й використання методів подолання анти інноваційних бар'єрів; здійснення педагогічної експертизи інноваційної діяльності тощо» (Пономаренко, 2019).

На рисунку 1 подаємо функції діяльності методичного кабінету.

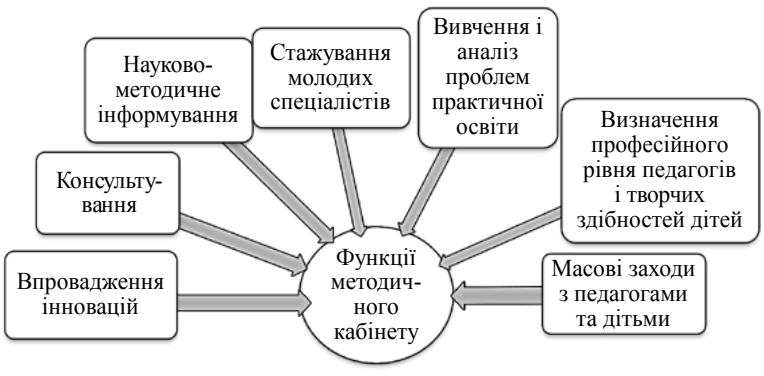

Рис. 1. Функції діяльності методичного кабінету

Психологічний супровід впровадження інновацій включає три етапи: *діагностичний*, який включає в себе вивчення професійних якостей педагогів, вивчення індивідуальних особливостей розвитку потенційних можливостей дітей, вивчення особистісних якостей вихователів; *консультативно-просвітницький*, який включає в себе підвищення професійних якостей педагогів, формування мотиву до самоосвіти педагогів, сприяння в усвідомленні необхідності зміни регламентації навчально-виховного процесу; *корекційно-розвивальний*, передбачає використання тренінгів

особистісного зростання для педагогів, тренінгів ефективної взаємодії батьків з дітьми, використання здоров'язбережувальних арт-технологій у корекційно-розвивальній роботі з дітьми.

Дослідниця Л. Машкіна в своїх працях визначає варіанти розробки і впровадження інновацій за такими етапами: 1 – аналітичний; 2 – підготовчий; 3 – діагностичний; 4 – практичний; 5 – узагальнюючий. Розкриємо їх зміст:

1 – аналітичний. Аналізується психолого-педагогічна література та практика реалізації і впровадження інновацій. Складається цільова комплексна програма діяльності конкретного закладу дошкільної освіти (групи), створюється банк інновацій, опрацьовуються і апробуються діагностичні методики, спрямовані на визначення потенційних можливостей дітей. На даному етапі слід провести діагностику підготовленості всього педагогічного колективу закладу дошкільної освіти (групи) до роботи в нових умовах, провести соціологічні дослідження тестуванням, анкетуванням педагогічних працівників з метою з'ясування їх професійного рівня та організувати науково-методичну роботу з ними.

2 – підготовчий. Створюються умови для організації продуктивної праці педагогічного колективу закладу дошкільної освіти (групи) для успішного розв'язання проблеми, виділяються основні аспекти роботи: розробка моделі розвитку інноваційних педагогічних технологій; написання, обґрунтування експерименту; розробка концепції діяльності. Обов'язковою умовою роботи закладу дошкільної освіти на даному етапі повинно бути створення творчих динамічних груп з розробки і впровадження інноваційних програм.

3 – діагностичний. Вивчається готовність закладу дошкільної освіти (групи) до реалізації експерименту. Проводиться повторна психолого-педагогічна діагностика: розвиток пізнавальних можливостей і здібностей дітей; розвиток творчого та професійного потенціалу вихователів; професійна компетентність і готовність керівників до впровадження інноваційних технологій. Виявляються можливості даного закладу дошкільної освіти (групи) для переходу до нової моделі, а також проводяться корекційні дії згідно з результатами діагностичного етапу. Дошкільні педагоги продовжують вивчати інноваційні методи.

4 – практичний. В практику роботу закладу дошкільної освіти (групи) впроваджується інноваційна педагогічна технологія. Проведення констатуючих зрізів, контроль та корекція досліджуваних процесів. На даному етапі слід створювати розвивальне педагогічне середовище.

5 – узагальнюючий. Узагальнюються результати впровадження нових технологій. Це той етап, коли дошкільні педагоги самі розпочинають впроваджувати нові, оригінальні форми та методи, аналізують досягнуте та його оцінюють об'єктивно (Машкіна, 2004).

У психолого-педагогічній літературі визначено пріоритетні чинники функціонування моделі у практиці роботи закладу дошкільної освіти, а саме: диференціація змісту та організаційних форм роботи з дітьми дошкільного віку, врахування їх творчих та інтелектуальних можливостей; індивідуалізація освітньої роботи, що передбачає здійснення педагогом індивідуального підходу до дітей, створення найсприятливіших умов для розвитку кожної конкретної дитини як своєрідної, унікальної індивідуальності (цілеспрямоване спостереження; забезпечення змістового, мотиваційного та процесуального аспектів використання інновацій у ході педагогічної діяльності; складання психолого-педагогічних характеристик розвитку дітей; створення та реалізація індивідуальних програм розвитку).

Наступним чинником виділено особистісно-орієнтований підхід вихователя дошкільної освіти до дитини (створення сприятливої атмосфери в групі; прихильне ставлення до дитини; емоційне спілкування; встановлення контакту довіри, співробітництва з дитиною як із рівним партнером; забезпечення варіативної діяльності з урахуванням інтересів дітей).

Важливе значення серед чинників має організація предметного середовища, яке забезпечує свободу та активність дитини, а також позиція вихователя дошкільної освіти як рівноправного партнера дитини (позиція наставника, психолога, психотерапевта). Останній чинник відображає відповідний зміст управлінської діяльності керівника (директора) закладу дошкільної освіти (завдання керівника (директора) – створення програми інноваційної діяльності).

Важливе значення для підвищення ефективності інноваційної діяльності в ЗДО має дотримання його керівниками (директорами) низки умов, найбільш значущими серед яких є: інноваційний потенціал; оптимальна відкритість ЗДО як соціально-педагогічної системи; систематичний психолого-педагогічний супровід інноваційної діяльності; психологічні зміни у свідомості керівних кадрів ЗДО; застосування керівниками (директорами) ЗДО модернізованих форм і методів управлінської діяльності (Дятленко, 2010: 60).

Керівник (директор) має визначити перспективу розвитку свого закладу з урахуванням соціального

замовлення суспільства та чітко сформулювати ціль інноваційної діяльності. Ціль повинна бути зрозуміла та прийнята всіма учасниками педагогічного процесу. Тому важливо визначити конкретні завдання для кожного напрямку: «Що ми хочемо змінити у змісті педагогічного процесу?», «Яку мету ми ставили, організовуючи методичну роботу в ЗДО?», «Як ми змінимо предметно-розвивальне середовище?» тощо. Керівник (директор) будує «дерево цілей» та ознайомлює з ним колектив (Березюк, Рудік, 2017: 30). Особливо важливим на цьому етапі є проведення опитування, наприклад «Як ви ставитесь до цього нововведення?», обов'язковим є конкретні варіанти відповідей.

Знання керівником (директором) свого колективу, його сильних і слабких сторін завжди високо цінили. Ось декілька позицій, згідно з якими керівник (директор) може оцінювати дошкільного педагога в колективі: міра відповідального ставлення до справи; мотив педагогічної діяльності: покликання – старанність – випадковість; пріоритети в організації роботи: пошук нового – набір відомих прийомів; ставлення до нього дітей: любов – повага – страх; ставлення до нього батьків: повага – не прийняття – «ніяке»; ставлення до нього колег: як до лідера – рівне – відчуження; світогляд; вихованість: тактовність – низька культура – конфліктність; позиція на педрадах, методичних годинах: активний – бере участь – не активний; міра професійної відкритості: охоче ділиться досвідом (часто проводить відкриті заняття) – після вмовлянь – іноді; моральні правила: принциповість – не втручання – гра в «правду»; почуття гумору; комунікабельність: відкритість – стриманість – «все у собі» колектив (Березюк, Рудік, 2017).

У свою чергу висуваються вимоги й до керівника (директора) закладу дошкільної освіти, який планує інноваційну діяльність. Він повинен: уміти відрізняти цілі, які реально виконуються, від хибних і недосяжних; бути готовим запропонувати своїм підлеглим чітку, засновану на цікавих ідеях програму або план дій; твердо знати, що має на меті програма, чітко сформулювати, до яких результатів приведе її реалізація; уміти донести свої ідеї до колег таким чином, щоб вони не тільки зрозуміли, але й прийняли їх, захотіли здійснити; мати в колективі групу однодумців; мислити категоріями успіху (Березюк, Рудік, 2017).

Висновки. Отже, ми можемо зробити висновок, що впровадження інновацій в умовах закладів дошкільної освіти є багатогранним процесом та невід'ємною складовою модернізації освіти. Саме тому, для успішного здійснення інноваційної діяльності в закладах дошкільної освіти ми визначаємо готовність вихователя дошкільної освіти до неї та створення належних умов з боку керівництва. Потрібно прагнути використовувати нові, активні форми роботи, які здатні залучити фахівців з дошкільної освіти в діяльність і діалог, що передбачає вільний обмін думками. Спільна робота всього закладу дошкільної світи, колективу однодумців, які прагнуть до саморозвитку є запорукою успіху.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волинець Ю.О., Дорохова Д.О. Інноваційні технології навчання в державних закладах дошкільної освіти: теоретичний аспект. *Молодий вчений.* 2021. № 4 (92). С. 194–197.
2. Волинець Ю.О., Стаднік Н.В. Упровадження інформаційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх дошкільних педагогів. *Народна освіта.* 2020. Вип. 2 (41). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=6229. (дата звернення: 26.03.2023).
3. Volynets, Y.O., Stadnik, N.V., Volynets, K.I., Matushevska, O.V., Melnyk, N.I. Future Preschool Teachers' Search and Research Skills Formation During Professional Training. *Journal of Higher Education Theory and Practicethis link is disabled*, 2021. 21(14). P. 136–152.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
5. Інноваційна практика в роботі вихователя ДНЗ : метод. посіб. / Н.А. Дятленко, А.В. Гончаренко, А.Б. Шевчук та ін. Київ : Шкільний світ, 2010. С. 112. 125 с.
6. Інноваційні технології в ДНЗ / Березюк В.С., Рудік О.А. Харків : Вид. група «Основа», 2017. 224 с.
7. Інновації в дошкіллі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: Посібник на допомогу дошкільним працівникам / Авт.-упор. : Л.В. Калуська, М.В. Отрощенко. Мандрівець, 2013. 376 с.
8. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 492 с.
9. Коваленко О.В., Босюк У.С. Методичний супровід використання інноваційних технологій у організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Молодий вчений.* 2021. № 4 (92). С. 30.
10. Машкіна Л.А. Підготовка студентів до впровадження педагогічних інновацій в дошкільних закладах: монографія. Хмельницький : ТОВ НВП «Евріка», 2004. 204 с.
11. Підласий І.П., Підласий А.І. Педагогічні інновації. *Рідна школа*. 1998. № 12. С. 3.
12. Пономаренко Т.О. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до управління впровадженням інноваційних педагогічних технологій. *Modern Technologies in Education*. Collective Scientific Monograph. Polska, Opole, ul. Niedziałkowskiego, Польща. 2019. P. 398–411.

REFERENCES

1. Volynets, Yu.O., Dorokhova, D.O. Innovatsiini tekhnolohii navchannia v derzhavnykh zakladakh doshkilnoi osvity: teoretychnyi aspekt [Innovative learning technologies in state preschool education institutions: theoretical aspect]. *Molodyi vchenyi*. 2021. № 4 (92). P. 194–197 [in Ukrainian].

2. Volynets, Yu.O., Stadnik, N.V. Uprovadzhennia informatsiinykh tekhnolohii u protsesi profesiinoi pidhotovky maibutnikh doshkilnykh pedahohiv [Implementation of information technologies in the process of professional training of future preschool teachers]. *Narodna osvita*. 2020. Vyp. 2 (41). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=6229 [in Ukrainian].

3. Volynets, Y.O., Stadnik, N.V., Volynets, K.I., Matushevska, O.V., Melnyk, N.I. Future Preschool Teachers' Search and Research Skills Formation During Professional Training. *Journal of Higher Education Theory and Practicethis link is disabled*, 2021. 21(14). pp. 136–152 [in Ukrainian].

4. Dychkivska, I.M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies]: navchalnyi posibnyk. Kyiv : Akademvydav, 2015. 304 p. [in Ukrainian].

5. Innovatsiina praktyka v roboti vykhovatelia DNZ [Innovative practice in the work of a preschool teacher] : metod. posib. / N.A. Diatlenko, A.V. Honcharenko, A.B. Shevchuk ta in. Kyiv : Shkilnyi svit, 2010. P. 112. 125 p. [in Ukrainian].

6. Innovatsiini tekhnolohii v DNZ [Innovative technologies in a preschool educational institution] / Bereziuk V.S., Rudik O.A. Kharkiv : Vyd. hrupa «Osnova», 2017. 224 p. [in Ukrainian]

7. Innovatsii v doshkilli. Prohramy, tekhnolohii, proekty, idei, dosvid [Innovations in preschool. Programs, technologies, projects, ideas, experience]: Posibnyk na dopomohu doshkilnym pratsivnykam / Avt.-upor.: L.V. Kaluska, M.V. Otroshchenko. Mandrivets, 2013. 376 p. [in Ukrainian]/

8. Innovatsii v osviti: intehratsiia nauky i praktyky [Innovations in education: integration of science and practice]: *zbirnyk naukovo-metodychnykh prats* / za zah. red. O.A. Dubaseniuk. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2014. 492 p. [in Ukrainian].

9. Kovalenko, O.V., Bosiuk, U.S. Metodychnyi suprovid vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii u orhanizatsii osvitnoho protsesu v zakladi doshkilnoi osvity [Methodical support for the use of innovative technologies in the organization of the educational process in a preschool education institution]. *Molodyi vchenyi.* 2021. № 4 (92). P. 30. [in Ukrainian].

10. Mashkina, L.A. Pidhotovka studentiv do vprovadzhennia pedahohichnykh innovatsii v doshkilnykh zakladakh [Preparing students for the implementation of pedagogical innovations in preschool institutions]: monohrafiia. Khmelnytskyi : TOV NVP «Evrika», 2004. 204 p. [in Ukrainian].

11. Pidlasyi, I.P., Pidlasyi, A.I. Pedahohichni innovatsii [Pedagogical innovations]. *Ridna shkola*. 1998. № 12. P. 3. [in Ukrainian].

12. Ponomarenko, T.O. Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity do upravlinnia vprovadzhenniam innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii [Training of future specialists in preschool education to manage the implementation of innovative pedagogical technologies]. *Modern Technologies in Education*. Collective Scientific Monograph. Polska, Opole, ul. Niedziałkowskiego, Польща. 2019. P. 398–411. [in Ukrainian].